

Україна у фокусі

23 – 29 листопада

2015 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>5</i>
<i>«НЕДОБЛОКАДА» АБО НАСЛІДКИ НЕУЗГОДЖЕНОСТІ СТРАТЕГІЇ ЩОДО ОКУПОВАНОГО КРИМУ.....</i>	<i>5</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

**23
листопада**

У Росії заявили, що РФ може розглянути відповідні заходи щодо України у зв'язку із знеструмленням Криму. Як відомо, практично весь Крим 20 листопада залишився без електропостачання внаслідок підриву опор електропостачання, розміщених на території Херсонської області. У Меджлісі кримськотатарського народу заявили, що товарна і енергетична блокада окупованого півострова – це механізми впливу на країну-агресора.

Кримські татари з готовністю терпіти усі негаразди від блокади Криму заради повернення півострова до складу України. Про це під час телемарафону на 5 каналі повідомив заступник голови Меджлісу кримськотатарського народу Ільмі Умеров.

Кабмін тимчасово з ініціативи прем'єра Арсенія Яценюка заборонив переміщення вантажних потоків на адміністративному кордоні між Україною і Кримом.

Прем'єр Арсеній Яценюк заявляє, що Київ відповідь дзеркальними діями у разі введення ембарго РФ на ввезення української продукції з 1 січня.

**24
листопада**

Відновити електропостачання на окуповану територію Криму активісти, що блокують доступ до електроопор, дозволять лише за умови звільнення політв'язнів на окупованому півострові та в Росії. Про це заявив народний депутат України, Уповноважений у справах кримськотатарського народу Мустафа Джемільєв. Поки що мітингувальники допустили ремонтників лише до однієї лінії електропередач, щоб не завдати негативних гуманітарних наслідків українцям і татарам, що мешкають у Криму.

**25
листопада**

Група народних депутатів із фракції Блоку Петра Порошенка оголосила про створення нового парламентського об'єднання під назвою «Антикорупційна платформа». До нового утворення увійшли парламентарі, яких не влаштовує теперішній стан справ у політиці. Це внутрішньо фракційна група, яка на сьогодні об'єднала понад 15 народних депутатів, серед яких – Віктор Чумак, Світлана Заліщук, Сергій Лещенко, Мустафа Найєм, Єгор Фірсов, Наталія Новак та інші.

Кабінет міністрів ухвалив рішення про повне закриття авіаційного простору України для російських літаків. Про це сьогодні на засіданні уряду прем'єр Арсеній Яценюк. За його словами, Росія може використовувати український повітряний простір для провокацій.

Україна виступила ініціатором режиму тиші і зобов'язалася першою не відкривати вогонь. Про це повідомив спікер Генштабу Владислав Селєзньов. Як він зазначив, у Мінську було досягнуто домовленостей про реалізацію режиму тиші, що означатиме – Збройні Сили України не вестимуть вогонь. Але у

разі ведення прицільного вогню по українських позиціях, на першій лінії оборони мають право відкривати вогонь у відповідь.

Президент Сполучених Штатів Барак Обама підписав оборонний бюджет США на 2016, який передбачає військову допомогу Україні в розмірі 300 мільйонів доларів.

26
листопада

Після проведення референдуму про ратифікацію угоди про асоціацію ЄС з Україною уряд Нідерландів розгляне його результати, але не відкликати саму угоду. Про це повідомив прем'єр-міністр Нідерландів Марк Рютте під час спільної прес-конференції з Президентом Петром Порошенко у Гаазі. Як відомо, Нідерланди мають намір провести референдум про ратифікацію угоди про асоціацію ЄС з Україною 6 квітня 2016 року.

27
листопада

Конкурсна комісія подала Генпрокурору дві кандидатури на посаду антикорупційного прокурора – Максима Грищука і Назара Холодницького.

«Укренерго» відремонтувало одну з електроопор у Херсонській області, однак протестувальники перешкоджають відновленню енергопостачання Криму. Вони вкотре вимагають від окупантів звільнити політв'язнів. В «Укренерго» повідомили, що за результатами зустрічі представників підприємства з учасниками блокади Криму, енергетики щонайменше до понеділка не матимуть доступу до лінії електропередач «Каховська – Титан», щоб продовжити ремонтні роботи.

28
листопада

Сьогодні в Україні вшановують пам'ять жертв голодоморів, у результаті яких, за оцінками істориків, померли від 7 до 10 мільйонів українців. У 20 сторіччі український народ пережив три голодомори: 1921–1923 рр., 1932–1933 рр. і 1946–1947 рр.. Найстрашніший із них (1932–1933) 80% українців вважають геноцидом свого народу, здійснюваним тоталітарним комуністичним режимом Сталіна. Жалобні заходи до Дня пам'яті жертв Голодомору пройшли по всій Україні. О 16.00 у кожній домівці й установі українці запалюють свічки пам'яті та приєднуються до загальнонаціональної хвилини мовчання.

29
листопада

У двох містах Донецької області – Маріуполі та Красноармійську – пройшли місцеві вибори, на яких громадяни обирали депутатів міських рад та міських голів. Громадянська мережа ОПОРА повідомила, що не помітила грубих поршень перебігу голосування, які вплинули б на їх кінцевий результат. Як відомо, міські вибори у визначений день, 25 жовтня, тут не відбулися.

У Кривому Розі відбулося вже друге народне віче на знак протесту проти обрання міським головою Юрія Вілкула. Люди на народному вічі ухвалили рішення не визнавати результати виборів, які були сфальсифіковані, і звернулися до Верховної Ради з проханням призначити нову дату виборів.

II. Аналітична довідка

«НЕДОБЛОКАДА» АБО НАСЛІДКИ НЕУЗГОДЖЕНОСТІ СТРАТЕГІЇ ЩОДО ОКУПОВАНОГО КРИМУ

Ввечері 20 листопада внаслідок підриву опор двох високовольтних ліній ЛЕП в Херсонській області було повністю припинено енергопостачання території окупованого Криму. Національна енергетична компанія «Укренерго» відзначила, що характер пошкоджень електричних опор вказує на використання вибухових речовин. Поліція вже відкрила 4 кримінальні провадження за фактом диверсії. Тим часом, штаб активістів з продовольчої блокади Криму в Херсонській області перешкоджає роботі бригади ремонтників «Укренерго» на місці падіння електричних опор та паралельно висуває політичні вимоги до окупаційної влади Криму щодо звільнення політ'язнів як умову відновлення енергопостачання.

Своє остаточне слово щодо винних та причетних до вчинення диверсійного акту мають сказати саме правоохоронні органи. Однак вже сьогодні є вагомі підстави припускати причетність до підриву опор високовольтних ліній в Херсонській області представників кримськотатарських активістів, що вже більше трьох місяців проводять акцію [продовольчої блокади півострова](#). Нинішні заходи ставлять на меті перешкодити відновленню електричних ліній та відповідно енергопостачання в Крим, а озвучувані раніше лідерами кримськотатарського народу заклики до проведення повномасштабної енергетичної блокади півострова опосередковано вказують на ймовірну причетність до диверсійних дій саме кримськотатарських активістів. Їхні доволі радикальні заходи можуть бути продиктовані, поміж іншого, недостатньою ефективністю нині реалізовуваної продовольчої блокади Криму, що, як засвідчують дані деяких економічних досліджень, не призвела до очікуваного активістами загострення соціально-економічної ситуації на окупованому півострові.¹

У будь-якому разі резонансний інцидент із підривом електричних опор в Херсонській області позаминулого тижня яскраво засвідчив надзвичайну ризикованість тих ситуацій, коли громадські активісти та офіційні українські органи державної влади не узгоджують своїх підходів та стратегії, зокрема, стосовно такого складного питання, як політика щодо окупованої території Криму. Адже, як відомо, ідея продовольчої блокади Криму народилась в середовищі громадських активістів, проте так і не набула формального закріплення на рівні державної політики України щодо Криму. Водночас українська влада протягом всього часу з моменту старту продовольчої блокади жодним чином не перешкождала діям акції кримськотатарських активістів, що давало підстави говорити про негласне схвалення офіційним Києвом блокадних дій. Таким чином, можна було б говорити про своєрідний гібридний характер продовольчої блокади. З одного боку, такий формат надавав офіційній українській владі певні тактичні переваги, пов'язані із уникненням негативного сприйняття з боку мешканців Криму (основний іміджево-репутаційний удар прийняли на себе кримськотатарські активісти). Однак в

---

¹ The Blockade of Crimea: Is it Working? // Voxukraine. 2015. 11 November. URL: <http://voxukraine.org/2015/11/11/the-blockade-of-crimea-is-it-working/>

стратегічному плані такий підхід «мовчазного схвалення, але формальної непричетності» української влади засвідчив свою недалекоглядність та ризикованість, коли в результаті вчинення диверсійного акту підриву електричних опор саме офіційний Київ постав перед необхідністю нести політичну відповідальність, зокрема, на міжнародному рівні, за резонансний інцидент.

Очевидно, що в нещодавніх доволі радикальних за своїм характером діях з боку активістів (або принаймні в їхній підтримці таких дій) простежується цілком обґрунтований раціональний компонент – переконання в необхідності застосувати максимально жорсткі дії до окупаційної влади РФ в Криму. В рамках цієї парадигми забезпечення електроенергією окупованого півострова видається безвідповідальною та непослідовною політикою. Натомість, енергетична блокада, з точки зору кримськотатарських активістів, покликана суттєво підвищити для окупаційної влади ціну утримання «на балансі» анексованого півострова.

Щоправда, такий підхід, хоча й не позбавлений своєї логіки та обґрунтованості, надзвичайно спрощує всю багатогранність та складність проблеми, пов'язаної із енергопостачанням Криму. З цією багатогранністю проблеми, натомість, мусять рахуватись представники владного істеблішменту в Києві. При цьому потенційні та абсолютно реальні ризики від спонтанної енергоблокади Криму лежать одразу в декількох площинах: в енергетичній, безпековій, політичній та соціально-гуманітарній.

Так, наприклад, внаслідок падіння електричних опор ЛЕП в Херсонській області виникла необхідність відключення від мережі двох блоків на ТЕС та аварійного розвантаження двох українських АЕС (Запорізької та Південноукраїнської), що потенційно могло призвести до загрозливих наслідків включно із можливістю техногенної (екологічної) катастрофи. Крім того, внаслідок енергетичної блокади Криму постала абсолютно реальна і надзвичайно серйозна загроза енергетичній безпеці України. Адже у зв'язку із припиненням енергопостачання Кримського півострова Російська Федерація вже припинила відвантаження до України дефіцитного (з моменту окупації Росією деяких районів Донецької та Луганської областей) антрацитового вугілля необхідного для справної роботи принаймні семи українських ТЕС.

Додаткові ризики пов'язані також із необхідністю нормального проходження Україною опалювального сезону, що також може бути поставлено під загрозу в разі застосування Москвою можливих контр-заходів (припинення газопостачання) у відповідь на вимушене припинення постачання електроенергії до Криму. Поряд з цим, абсолютно не виключено, що Росія може використати нинішню ситуацію із енергоблокадою Криму як привід для подальшої активізації через підконтрольних їй бойовиків в «ДНР/ЛНР» бойових дій на Донбасі.

Не менш важливим у контексті оцінювання самої ідеї енергетичної блокади Криму є соціально-гуманітарний чинник сприйняття блокади мешканцями півострова, серед яких також є чимало українців. Відтак, якщо українська влада справді планує в майбутньому відновити суверенітет над територією нині окупованого півострова, то так чи інакше повинна зважати і на суспільні настрої в Криму, і на потенційні іміджево-репутаційні втрати для України в результаті реалізації сценарію повномасштабної енергетичної блокади. Очевидно, що реалізація відверто негуманних заходів, що поміж іншого можуть загрожувати життю людей, не піде на користь репутації України як в Криму, так і на міжнародній арені.

В контексті міжнародного сприйняття України ситуація довкола енергетичної диверсії в Херсонській області також несе відчутні ризики для держави. Адже європейські партнери Києва в світлі інциденту із підривом опор ЛЕП не можуть не перейматись здатністю української влади контролювати ситуацію в країні та, зокрема, її змогою забезпечувати безперебійне постачання того ж таки газу, основний транзит якого здійснюється через територію України.

Висновки

Таким чином, нещодавній підрих опор ліній електропередач (ЛЕП) в Херсонській області та відповідно відключення території Криму від енергопостачання засвідчили неабияку ризикованість ситуації неузгодженості між громадянським суспільством (активістами) та офіційною державною стратегією щодо окупованої території півострова. Така стратегія, безумовно, повинна враховувати весь спектр розглянутих вище потенційних безпекових, економічних, політичних, соціально-гуманітарних, репутаційних ризиків для України, але при цьому також повинна узгоджуватись із інтересами та ключовими вимогами основних стейкхолдерів нової політики (в тому числі, кримськотатарських активістів). Не менш важливим є реалізація такої стратегії України саме на рівні держави як єдиного політично відповідального суб'єкта, який діє відповідно до довгострокових і чітко визначених цільових пріоритетів України щодо окупованого Кримського півострова.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Олексій Гарань

Марія Золкіна

Руслан Кермач

Олексій Сидорчук

Редактор випуску: Ірина Філіпчук